

Endüstri Mühendisliği Dergisi

Üzerine Gözlemlerim

Mehmet Selim AKTÜRK

Endüstri Mühendisliği Dergisi Yayın Kurulu Başkanı

Endüstri Mühendisliği dergisinde 1993 yılından beri yayın kurulu üyeliği ve 1998 yılından itibaren de yayın kurulu başkanlığı yapmaktayım. Yeni yılın bu ilk sayısında EM dergisinin şu anki konumunu ve geleceğe yönelik planlarını sizlerle paylaşmak ve sizlerin bu konudaki düşüncelerini yansıtabileceği bir tartışma ortamı başlatmak istedim. EM dergisinin ilk sayısı Mayıs 1989 yılında yayınlandığında dergi yayın kurulu Yansıma köşesinde dergiden beklentilerin özellikle aşağıdaki noktalarda yoğunlaştığını belirtmişti:

- Dergi bir iletişim aracı olacaktır.
- EM çevresinin deney ve bilgi birikiminin kalıcılığını sağlayacak ve alanında önemli bir boşluğu dolduracaktır.
- Yeni bir uzmanlık dalının örgütlenmesine önemli katkıları olacaktır.
- Farklı eğitimler uygulayan EM bölümleri arasında iletişim sağlanacaktır.
- EM uygulamalarının duyurulması olanağı bulacaktır.
- Mesleğin sorunlarının tartışılacağı bir araç olacaktır.

EM dergisinin ilk sayısı yayınlandığında Türkiye'deki üniversitelerimizde 10 bölümde Endüstri Mühendisliği eğitimi verilmekteydi. Şu anda bu sayının 40'ın üzerinde olduğu gerçeğiyle dergimizin ilk sayısında belirtilen beklentileri ne ölçüde gerçekleştirebildiğimizi irdelemeye çalışacağım. EM dergisinde özgün araştırmaların yayınlandığı makale bölümü, EM Türkiye uygulamalarına genel anlamda katkı sağlayan, mesleğe yönelik felsefi tartışma yaratabilecek yada mesleğe yeni açılımlar kazandırabilecek yazıların yayınlandığı İletişim bölümü ve bunlara ek olarak MEDAK, Odadan ve Kurultaydan bölümleri yer almaktadır.

Dergimizde yayınlanan araştırma makalelerinin düzeyini yargılayabilmenin en önemli ön koşullarından birisi EM dergisinin akademik çevrelerde nasıl değerlendirildiğinin incelenmesidir. TÜBİTAK 1992'den günümüze Temel ve Uygulamalı Bilimler ve Mühendislik alanlarında Türkiye'de yayınlanan dergileri içeren bir Mühendislik ve Temel Bilimler Veri Tabanı oluşturmuştur. Bu Veri Tabanı'nda 1992, 1995, 2000 yıllarında dergi seçim kriterleri kullanılmamıştır. 2001 yılından itibaren, Veri Tabanı'na girecek dergiler, TÜBİTAK dergi değerlendirme komisyonu'nun belirlemiş olduğu kriterlere uygun olarak seçilmektedir. İndeksleme işlemlerinde JICST (Japan Information Center of Science and Technology) tezasusu kullanılmaktadır. Bu değerlendirmeleri yapan Mühendislik ve Temel Bilimler Veri Tabanı Dergi Değerlendirme Komisyonu: Temel Bilimler Araştırma Grubu (TBAG), Yer, Deniz, Atmosfer Bilimler Araştırma Grubu (YDABAG), Elektrik Elektronik Enformatik Araştırma Grubu (EEEAG), Makina, Kimyasal Teknolojiler, Malzeme ve İmalat Sistemleri Araştırma Grubu

(MİSAG) (2 üye), ve İnşaat ve Çevre Teknolojileri Araştırma Grubu (İÇTAG) temsilen seçilen 6 üyeden oluşmaktadır. Bu veri tabanı ile ilgili ayrıntılı bilgilere <http://www.ulakbim.gov.tr/servisler/uvt/muhendislik/> web adresinden ulaşılabilir.

Dergilerin Mühendislik ve Temel Bilimler Veri Tabanına kabul edilebilmesi için aşağıda belirtilen maddelere uygunluk esas alınmaktadır:

- Dergiler çıkış aralığına uygun düzenli şekilde yayımlanmalıdır,
- Dergilerde kesinlikle hakem değerlendirme sistemi bulunmalıdır,
- Dergilerde araştırma yazıları ağırlıklı olmalıdır,
- Makalelerde her iki dilde başlık, öz ve anahtar kelimeler bulunmalıdır,
- Dergi yazı kurulu ve yazım kuralları belirtilmiş olmalıdır,
- Kültür Bakanlığı'ndan derginin sürekliliğini belgeleyen ISSN numarası alınmalı, derginin ön kapak sayfasında sağ üst köşede basılmalıdır.

Bu veri tabanına giren dergi listesinde 2000 yılında 31 ulusal dergi, 2001 yılında 38 ulusal dergi ve 2002 yılında 26 ulusal dergi yer almaktadır. Bu üç sene içerisinde sürekli olarak bu listede yer alan yalnızca aşağıda alfabetik sıraya göre listesini verdiğim 16 ulusal dergi yer almaktadır. Bu listeden de anlaşılacağı gibi Endüstri Mühendisliği dergisi yalnızca Makina Mühendisleri Odası değil TMMOB bünyesinde de bu listeye girebilen tek dergidir.

1. Çimento ve Beton Dünyası
2. EİE Bült.
3. Ekoloji Çevre Derg.
4. **Endüstri Mühendisliği Dergisi**
5. Fırat Üniv. Fen ve Mühendislik Bilimleri Derg.
6. Gazi Üniv. Fen Bilimleri Enst. Derg.
7. Harita Derg.
8. Makina Tasarım ve İmalat Derg.
9. Pamukkale Üniv. Mühendislik Fak. Mühendislik Bilimleri Derg.
10. Politeknik Derg.
11. Selçuk Üniv. Mühendislik-Mimarlık Fak. Derg.
12. Teknik Derg.
13. Turkish Journal of Chemistry
14. Turkish Journal of Engineering and Environmental Sciences
15. Türkiye Jeoloji Bült.
16. Yerbilimleri/Hacettepe Üniv. Yerbilimleri Uygulama ve Araşt. Merk. Bült.

Buna ek olarak Endüstri Mühendisliği dergisinin çeşitli üniversitelerde "Öğretim Üyeleri Yükseltirme ve Atama Kriterleri" başlığı altında nasıl değerlendirildiğini anlayabilmek için dergimizin yayınlandığı ilk sayıda varolan 10 bölüm içerisinde Orta Doğu Teknik Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Endüstri Mühendisliği bölümlerinden Prof. Nesim Erkip ve Prof. Orhan Türkbey'in verdiği bilgiler ışığında, örneğin ODTÜ sisteminde ulusal yayınlar (her fakültede farklı olarak) iki kategoride işlem görüyorlar: A ve B grubu. Bu gruplar ile ilgili listeler oluşturulmuş ve Üniversite Yönetim Kurulu'nda kabul edilmiştir. Buna göre Endüstri Mühendisliği dergisi 9/2/2000 tarihinden beri A grubunda yer almaktadır. Bu grup dergilerin aldığı puan 6, uluslararası dergilerin aldığı puanlar 10 ya da 15 olabiliyor. Yalnız, minimum yayın kriterinin içinde sayılan dergiler arasına SCI-core ya SSCI içinde olmayan ulusal dergiler girmiyor. Bu önemli konuya daha sonra tekrar değineceğim. Gazi Üniversitesi'nde Endüstri Mühendisliği dergisi "ulusal hakemli dergi" statüsünde değerlendirilmektedir. Mühendislik Fakültesinde bir derginin değerlendirmeye alınabilmesi için "Üniversite dergisi ya da Hakemli dergi" olma vasfı aranmaktadır.

Yine bu dergiler ayrı bir tanıma göre "SCI, EI ve Diğer dergiler" olarak üç gruba ayrılmaktadır. SCI taramasındaki dergiler tek yazarlı ise 40 puan, EI taramasında tek yazarlı 25 puan ve diğer dergiler statüsünde olan ulusal hakemli dergiler ise tek yazarlı 25 puan olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla Endüstri Mühendisliği dergisinde yayımlanmış makaleler için tek yazarlı 25 puan olarak değerlendirilmektedir.

Tabloda son 9 yılda Endüstri Mühendisliği dergisine gelen, yayımlanan ya da reddedilen makale sayıları ile bu değerlendirme sürecinde görüşlerini aldığımız hakemlerin sayısını bulabilirsiniz. 2003 yılı Ocak 2003'den bugüne kadar olan 3 aylık döneme aittir. Yıllara göre yollanılan makale sayılarında önemli farklılıklar görülmektedir. Fakat 2003 yılı başında bir önceki yıla göre olan önemli artış dergimizin sürekliliğini ve kalitesini sürdürmesi açısından umut vericidir.

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
gelen	38	8	20	18	29	23	16	8
yayımlanan	24	7	13	8	11	11	7	3
reddedilen	12	1	7	10	18	12	9	2
Kullanılan hakem	25	10	26	21	15	15	11	10

Dergimizin okuyucuları ağırlıklı olarak piyasa da çalışan meslektaşlarımız olsa da, dergimizin yazarlarının önemli bir çoğunluğunu akademisyenler oluşturmaktadır. Doğal olarak akademisyenlerin bazen endüstrinin gereksinmelerinden uzaklaşması ya da farkında olmaması gibi problemlerle karşılaşabiliriz. Aynı zamanda derginin önemli bir rolünü de endüstride çalışan meslektaşlarımıza yeni yöntem ve uygulamaların sunulması olarak düşünürken meslektaşlarımızın da şu anda üzerinde çalıştıkları problemlerle ilgili makalelerini bekliyoruz. Bu makaleler hem problem tanımlarını hem de şirkette uygulanan çözüm yöntemini içereceğinden, araştırmacılara bundan sonraki çalışmalarında ışık tutacaktır. Yayın kurulu olarak her zaman bu tip uygulama makalelerini özendirmeye çalıştığımızı, ve bu yayınlara öncelik verdiğimizizi yinelemek isterim.

Doğal olarak yayın kurulu olarak en önemli hedeflerimizden birisi Endüstri Mühendisliği dergisini uluslararası veri tabanlarında taranan ve takip edilen bir dergi haline getirmektir. Bunun da ön koşulu dergimizi okuyanların ve çalışmalarında Endüstri Mühendisliği dergisinde daha önce yayımlanmış makalelere atıfta bulunan makalelerin sayısının artırılmasıdır. Bunu sağlayabilmek yönünde önemli girişimler olmuştur. Bunların başında Makine Mühendisleri Odası bünyesinde geliştirilen ve bu sayıda da genel tanıtımını yaptığımız veri tabanı sayesinde dergimize mmo.org.tr adresinden ulaşabilirsiniz. Ayrıca 2002 yılından itibaren de dergimizin geçmiş sayılarına elektronik ortamda mmo.org.tr/endustrimuhendisligi/arsiv.htm adresinden ulaşabilirsiniz. Bu hem dergimize ulaşabilecek kişilerin sayısını arttıracak hem de yurt dışında da dergimizin okunmasını sağlayacaktır. Böylesine önemli bir girişimi başlatan Oda Yönetim Kurulu üyelerine teşekkür ederim. Diğer bir önemli girişimimiz de derginin hem yazar hem de okuyucularının salt Türkiye sınırları içerisine kısıtlı kalmamasını sağlamaktır. Yayın kurallarında belirtildiği gibi dergimizde yayımlanan makaleler Türkçe veya İngilizce olabilir. Bu doğrultuda Temmuz 2002 tarihinde Gaziantep Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümünde düzenlenen 2nd International Conference on Responsive Manufacturing (2. Uluslararası Tepkisel Üretim Konferansı) sunulan bildiriler arasından seçilen makaleler hakem değerlendirme sürecinden geçtikten sonra Endüstri Mühendisliği dergisinin bir özel sayısında yayımlanacaktır. Benzer bir uygulama Nisan 2003'te İstanbul'da düzenlenecek olan III. Ulusal Üretim Araştırmaları Sempozyumu'ndan sonra da yapılacaktır. Bu özel sayılarında dergimizde yayımlanan diğer makaleler gibi hakem değerlendirme sürecinden geçtiğini tekrarlamak isterim.

Sonuç olarak Endüstri Mühendisliği gibi arşivsel özelliğe sahip dergilerin başarısını bu dergilere yollanan makaleler ve bu dergileri takip eden okuyucular belirler. 14 senedir yayınladığımız bu dergiye çok önemli katkılarda bulunan geçmiş yayın kurulu başkanları Müfit Akyos, Nesim Erkip ve Sait Atınc'a ve tüm yayın kurulu üyelerine teşekkür ederim.